

ÀNGEL APARICIO I PASQUAL

El castell de l'illa de Cabrera

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2012

SUMARI

PRÒLEG de TEODORO POU FELIU	9
INTRODUCCIÓ	11
EL REGNE DE MALLORCA	13
L'època de la dominació musulmana	13
La croada pisanocatalana.....	15
Els almohades i la conquesta de Mallorca	14
L'illa de Cabrera en el Repartiment	14
L'arxipèlag: àrea de confluència marítima	16
El castell medieval. Primeres notícies.....	19
Els primers talaiers	20
L'illa de Cabrera. L'orxella i els falcons.....	23
El port: un refugi excepcional	25
Cabrera cau de pirates. La feblesa del castell	28
DE CARLES I A FELIP IV	31
Primer inventari del castell. La primera peça d'artilleria.....	31
El pirata Barba-rossa. Destrucció del castell	32
Els Çanglada renuncien a Cabrera. La fortalesa i els atacs	35
L'atac del pirata Dragut	37
El regnat de Felip II. Restauració de la fortalesa.....	38
El captiveri de l'alcaid Pere Net. Sojant l'horitzó de Cabrera	42
Assalt al castell i recuperació de la fortalesa	46
La figura de l'artiller i la custòdia del castell	50
L'oratori, el servei religiós i l'activitat quotidiana	52
L'artilleria i l'armament	55
La castell de Cabrera com a correctiu	56
L'ESCENARI DE LA HISTÒRIA	59
El regnat de Felip III, època de transició.....	59
La vigilància marítima	60
L'alcaldia de Pere Onofre. Inventari del castell (1611).....	61
Els atacs i la prevenció del perill	63
Pere Onofre Salvà contra Pelai Berard.....	66
El control marítim	70
Els inventaris del segle XVII. Una eina d'anàlisi essencial	71
Exegesi i matisos als inventaris	75
El règim de Felip IV.....	76
El ruc i els forçats	82
L'accés al castell com element definitori. El virregnat de Rodrigo de Borja	83
L'enemistat amb França. Matisos d'una època.....	85
Conseqüències de la guerra amb França	90
LA GUERRA DE SUCCESSIÓ	95
La irrupció de Felip V	95
Època de conflictes i d'inestabilitat. L'aspecte sanitari	96
Mallorca, el darrer regne austriacista. La pèrdua del règim autonòmic.....	99
El paper de Cabrera durant la guerra de Successió. Les capitulacions	101
Patricio de la Sierra. Primer governador de Cabrera	105
Binimelis i les torres de foc.....	107
El rebost, els recaptés i l'armament	109
José Grandpre	112
L'accés a la fortalesa. Pèrdua d'un senyal d'identitat	114
Pedro José de Pelegrí. Consciència de governant	115
Els llums d'establida i l'artilleria del castell	116
Declivi de l'hegemonia de Pelegrí.....	122
El castell de Cabrera i els enginyers militars.....	126
Descripció arquitectònica i valoració funcional del castell (1738).....	127
El plànol de l'enginyer José García Martínez (1764)	129
Cabrera als documents de l'època.....	130
Josep Pelegrí i el procés judicial	130

ENTRE DOS SEGLES	135
El regnat de Ferran VI (1746-1759).....	135
L'artilleria i l'armament a mitjan segle XVIII.....	140
Redreç del castell.....	142
El capità Barceló. Detall d'una valerosa nissaga.....	144
La vida quotidiana. El ruc com a element essencial.....	144
Intent de repoblament de Cabrera	150
La pesta d'Alger.....	151
L'inepte Carles IV (1788-1808).....	156
LA TRANSICIÓ DEL SEGLE XVIII AL XIX	159
L'albada del nou segle.....	159
Cabrera i la Guerra de la Independència (1808-1814)	160
Al Cèsar, el que és del Cèsar. Els presoners francesos.....	161
L'armament i la guarnició.....	164
L'aïllament de Cabrera i la importància militar	165
L'ÈPOCA CONTEMPORÀNIA	169
Cabrera i la defensa. Espai de confinament.....	169
L'adaptació als avenços en matèria d'artilleria	175
Època de canvis. El far de n'Ensiola	183
La sanitat i els aspectes sanitaris. El llatzeret.....	183
Cabrera durant la tercera Guerra Carlina (1872-1876).....	190
L'arxipèlag, un marc estratègic.....	191
Fortificar Cabrera, una qüestió d'Estat.....	197
El dossier de López Pinto. Importància militar de la fortalesa.....	198
El castell (1880).....	200
LA DEFENSA DE CABRERA I EL CASTELL	205
Els projectes militars.....	205
Importància estratègica de Cabrera. Informe Kindelán.....	206
La intervenció d'Eusebi Estada.....	207
Les tempestes, veritable flagell de Cabrera	209
L'avantprojecte d'artillar Cabrera.....	211
L'últim projecte sobre fortificar Cabrera. Descripció del castell.....	213
El transport i l'aigua	215
Expropiació de l'illa. La família Feliu	217
<i>Die Insel Cabrera</i> . El castell segons l'arxiduc	218
El control del port	221
CABRERA SEGLE XX	223
El castell i el port a l'albada del segle xx.....	223
Les instal·lacions militars i el camí del far de n'Ensiola	225
La fortalesa a l'època de Sebastià Feliu	226
El pati del castell	227
La conservació de la fortalesa. El darrer inventari	228
Els registres de les fonts gràfiques	230
Expropiació de l'arxipèlag.....	231
L'arxiduc i l'arquitectura militar de Mallorca	232
Els Carrabiners	234
El darrer alcaid. La caserna dels carrabiners	236
Disposicions, furs i reglament general	238
EL CASTELL I ELS EDIFICIS DE CABRERA	241
Aspectes generals.....	241
Esbós de la Guerra del 36 a Cabrera.....	243
ELS DARRERS BATECS	247
L'ocupació de l'arxipèlag per forces militars	247
CLOENDA	249
Matisos i consideracions finals	249
ABREVIATURES I SIGLES	252
BIBLIOGRAFIA I FONTS	253